

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

upravnništvo: Marjin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Izza demokratiških kulis.

Človek, ki ne črpa svoje politične modrosti samo iz uvodnikov demokratiških glasil, lahko opaža, da se v demokratiških vrstah nekaj godi. Zastor je sicer nekoliko predebel, da bi se mogli razbrati jasni obrisi, vendar pa ne obeta kretanje sence ničesar dobrega. Prišel pa bo nepričakovan dogodek, ki bo ozadje razsvetlil in tedaj bodo vsi videli vso revščino demokratiških igralcev.

Da imamo prav, nam jasno priča bližnja in daljnja preteklost stranke, ki se naziva »demokratiški«. Imena Davidovič-Pribičević-Zerjav nam povedo mnogo. Osobito poslednja dva pomenjata tragično usodo igralcev, ki nista znala izkoristiti svojih kart. S prvim pa ju je zvezala samo neodoljiva sila po oblasti. Ta ju je zapeljala, da sta izgubila iz vidika realno življenje in se pričela udajati utopijam. Doživela sta seveda usodo vseh utopistov. Danes jima je morda žal, da se nista priklonila radikalni stranki, od katere jih gotovo ne ločijo ideje. Česar pa nista napravila voditelja, so storili pristaši, ki trezno presojajo položaj in se ne pustijo več varati po bleščečih frazah.

Posledica je popolna desorientacija, ki je nastopila takoj, ko je z demokrati obračunala Narodna radikalna stranka. Bes in gnjev je stopil na mesto trezne razsodnosti. Vse njihovo nadaljno delovanje je plod afektov, ki ne more biti nikoli nober. Razočaranjem na zunaj so sledile homatije v stranki sami. Beograjski hladni računari so prepustili Pribičevića in Zerjavo njihovim usodam. To je bila nujna posledica, kajti oba »modra državnik« sta s svojo politiko dosegla, da je tako kot hrvaško in slovensko ljudstvo trumoma zapustilo demokratiški tabor in se obrnilo drugam. Ta razvojni proces seveda še davnino ni končan in marčne volitve lahko smatramo samo za nekaj protest. Jasno pa je za vsakogar, da se bodo vsi, ki so se nekdaj prištevali k demokratom, v bodoče priključili narodnim radikalom, ki nimajo pred demokratami samo te prednosti, da so »narodni« in »državotvorni«, ampak tudi to, da razpolagajo z izkušenimi državniki, ki znajo voditi državno barko k cilju zadovoljstva najširših plasti naroda.

In to da demokratom misliti. Predvsem pa sta izgubila Pribičević in Zerjav vsako duševno ravnotežje. Vedno bolj spoznavata, da nimata ničesar več, kar bi lahko zoperstavila narodno-radikalnemu pohodu. »Narodnost« in »državotvornost« ima nasprotnik tudi, ta pa ni samo puha fraza, ki je zaenkrat »vlekle«, marveč korenin globoko v zgodovini, nastanku in razvoju narodnega radikalizma.

Ponekodi bodo delili usodo italijanske nacionalne stranke, ki se je morala spoprijeti s fašisti, ki jim je bil apel na nacionalizem potreben samo za uspešno izvršitev ostalega programa, ki naj Italijo vzdrami iz grozečega mrtvila.

Vsako demokratiško prizadevanje, da bi ta potek zajezili, je brezuspešno. Žalostno pa je, da so postali oni, ki so nekdaj poudarjali svojo velikopoteznost, malenkostni in da v svojem afektu apelirajo na najnižje instinkte mas, ki so sicer že izrekle svojo zadnjo besedo. Da se pa danes družijo z ljudmi, ki zasledujejo popolnoma druge cilje, je za kratkovidne in oblasti željne demokrate usodni udarec, ki je pokazal vso idejno plovitost demokratiških voditeljev. Naravni potek gre svoja pota in pušča za seboj demokratiške malenkosti.

Krst prestolonaslednika

Beograd, 2. oktobra. (B) Krst Nj. Visocanstva prestolonaslednika se bo vršil v Beogradu na svečan način dne 21. oktobra. Prisostvovali bodo razven vojvode Yorka tudi člani romunske in grške kraljevske rodbine in drugi službeni predstavniki posameznih držav. Sledeči dan, t. j. 22. oktober se vrši poroka kneza Pavla z grško princezino Olgo. Za oba ta velika in slovesna dogodka se že sedaj vrše priprave.

POVRATEK DR. LAZE MARKOVIČA.

Beograd, 2. oktobra. (Z) G. dr. Laza Marković, bivši minister pravde in naš delegat v Ženevi se vrača danes v Beograd, da poda vladi in ministru zunanjih del poročilo. Ostal bo v Beogradu nekaj dni, nato pa se bo vrnil nazaj v Ženevo, kjer bo ostal do konca zasedanja.

Narodna skupščina.

Sprejetje zakona o prometnem oseboju.

Beograd, 2. oktobra. (Z) Današnja seja narodne skupščine se je otvorila ob pol 10. uri popoldne. Po izvršenih formalnostih je odgovoril prometni minister na vprašanje poslanca dr. Grisogona o stavki mornarjev. Minister je izjavil, da je odbil zahtevo po militarizaciji, kar bi to bilo prejudiciranje stavki, ter predložil celo stavo ministru svetu samo radi intervencije. Stavila se je interministerijalna komisija, ki je po preiskavi predlagala začasne mere, katerih on ni sprejel, temveč je ministru svetu predlagal definitivne mere, med drugim, da se osnuje brodersko odeljenje, ki bi prineslo zakon o reorganizaciji pomorske službe, da se z lastniki ladij sklene dogovor o prevozu pošte in vojske, da se likvidirajo dolgovi lastnikom ladij in da se jim takoj izplača 14 milijonov dinarjev subvencije in da se v novi proračun uvrsti novih 40 milijonov za subvencije in končno da se lastnik ladje pisмено zaveže, da bo popravil materialno stanje pomorskega oseboja. Dr. Grisogono je samo delno zadovoljen s tem odgovorom.

Za tem se preide na dnevni red: Pretres zakona o prometnem oseboju. Po prečitani poročila je povzel besedo prometni minister g. dr. Velizar Janaković, ki je ponovil svoj ekspezo, ki ga je bil dal v zakonodajnem odboru. Za njim so dali v imenu svojih skupin kratke izjave gg. Žebot, dr. Hrasnica, Kokanović, Ljuba Davidović, ki izjavlja, da demokratiški klub ne more glasovati za ta zakon, ker ne štiti dovolj interesov železničarjev in ker daje razmah ministri samovolji. Nato g. Vlačko Kosić, v imenu vladne večine izjavlja, da bo glasoval za ta zakon. On replicira na izvajanja predgovornikov. Nato je govoril še poročevalec. Za tem se je glasovalo in sicer je glasovalo 179 poslancev, od teh 109 za in 70 proti. S tem je zakon o prometnem oseboju sprejet.

Predsednik poziva, da se odbor za zakonski projekt o konvenciji z Avstrijo in konvencijo za zakonski projekt g. Ljuba Davidovića in tovarišev konstituirata ter zaključijo nato sejo ob 12. uri. Prihodnja seja je določena za jutri ob 9. uri popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Izvolitev odbora za pretres zakona o tolmačenju člena 13 zakona o sodnikih. 2. Pretres poročila finančnega odbora o zakonskem predlogu o taksah.

Beograd, 2. oktobra. (Z) Zakon o sodnikih in zakon o profesorjih bo v kratkem predložen predsedništvu narodne skupščine v rešitev. Zakonodajni odbor bo reševal o teh predloženih zakonih in šele potem se predloži narodni skupščini na rešenje. Minister prosvete je zahteval od zakonodajnega odbora, da se plače profesorjev kot kvalificiranemu oseboju s fakultetsko izobrazbo izenači s sodniškimi plačami.

Naši odnošaji z Italijo.

Nadaljevanje pogajanj. — Neosnovane vesti.

Beograd, 2. oktobra. (B) V poslednjih dneh se je v radikalnem poslanskem klubu razpravljalo o naši celokupni situaciji, a posebno naši odnošaji z Italijo. Og. Pašić in dr. Ninčić sta obrazložila članom kluba stanje našega razmerja napram Italiji. Po tem referatu so člani kluba popolnoma odobrili smeri naše zunanje politike gg. Pašića in dr. Ninčića, posebno pa politiko napram Italiji. V tem vprašanju so se člani kluba popolnoma strinjali z gg. Pašićem in dr. Ninčićem. Vse ve-

Seja ministrskega sveta

Beograd, 2. oktobra. (B) Včeraj je bila ministrska seja od 6. do 9. ure. Na seji se je pretresalo o konferenci sv. sinode, ki se je vršila v nedeljo v Sremski Karlovcih. Na to se je razpravljalo o zakonu o centralni upravi, po katerem bi se naj ukinila ministrstva za konstituantno, za socialno politiko, agrarno vero in za vere. O ukinitvi ministrstva ver obstoja v vladi dvoje mišljenj. Eno je, da se ministrstvo ver ukine, drugo ki ga zastopa Janjić, da se ne ukine z ozirom na veliko število ver v naši državi. Poedini oddelki ukinjenih ministrstev naj bi se pridružili ostalim ministrstvom, tako n. pr. zadržita deca ministrstvu narodnega zdrav-

Beograd, 2. oktobra. (Z) »Tribuna« piše: Na vseh poslednjih sejah narodne skupščine je prišlo do čestih incidentov med bosanskimi radikali in Spahovci. Pred nekaj dnevi je g. Kobasica napadel gg. Mehmeda in dr. Spaho zahtevajoč, da tožita pri sodišču g. Salihagića, ki ju je obdolžil tako strašnih stvari. Včeraj je med gg. Grgurovičem in Mlekićem na eni in nekimi muslimani na drugi strani prišlo ponovno do incidenta, ki je pretel, da se bo tako poostiril, da bodo muslimani vsled tega zapustili narodno skupščino. Povodom tega so imeli muslimani sinoči sejo, na kateri so razpravljali o svojem postopanju. Sprejeti so bili primerni sklepi. Muslimanski klub bo zahteval od g. Majkića, da se opraviči. Ta zahteva da lahko povod za nove incidente.

Beograd, 2. oktobra. (Z) Danes dopoldne je podpredsednik narodne skupščine g. Ljuba Bakić, preiskavajoč incident, ki je bil nastal na včerajšnji seji med gg. Majkićem in dr. Spaho, zaslišal poslance gg. Majkića, Grgurovića, Kovačiča, dr. Spaho, Hasana Mirkovića, Ajanovića Djamušića. Izid te preiskave še ni znan.

Beograd, 2. oktobra. (Z) Sekcija za pretres zakona o sodnikih je odložila diskusijo o tem zakonu, ker je minister pravde izjavil, da bo čez nekaj dni predložil zakon o reorganizaciji sodišč in da se bo takrat o obeh zakonih istodobno razpravljalo, ker sta drug z drugim v tesni zvezi.

Zakon o taksah.

Beograd, 2. oktobra. (Z) »Tribuna« piše: Na pretresu zakona o taksah se je v radikalnem klubu sklenilo, da se besedišču o taksi za vstop v drugi zakon v nepristojnih županijah predruži. Taksa za testamente bo dobila novo stilizacijo v smislu predloga g. Maksimovića, s katero se bo mogoče ogniti plačevanju taks v naprej.

ZAKONODAJNI ODBOR.

Beograd, 2. oktobra. (B) Danes popoldne je bila seja zakonodajnega odbora za proučavanje zakonskega načrta o srednjih šolah. Zakonski projekt o srednjih šolah se deli na dva dela. Prvi govori o ustanovitvi srednjih šol, drugi pa o nastavnih. Profesor Reiser je predložil svoje poročilo o zakonu in odbor je v načelu sprejel samo drugi del njegovega zakonskega predloga, ki govori o nastavnih. Ta drugi del bo takoj natiskan in razdeljen narodnim poslancem. Seja se bo nadaljevala jutri in se bo na njej razpravljalo o prvem delu zakonskega načrta.

OSTAVKA POSLANCA.

Beograd, 2. oktobra. (B) Narodni poslanec za okrožje Šibenik v Dalmaciji Uroš Desnica je podal iz rodbinskih razlogov ostavko na svoj mandat. Na njegovo mesto pride v skupščino Nikola Subotić, odvetnik iz Šibenika.

Min. predsednik Baldwin o mednarodnem položaju.

Za utrditev antante. — Naloge Društva narodov.

London, 2. oktobra. (K) V otvoritveni seji državne konference je izjavil ministriški predsednik Baldwin razpravlajoč o mednarodnem položaju: Napeli smo vse živce, da ohranimo solidarnost zaveznikov in edinstvo s Francijo. Storili smo to v veri, da bi prelom med Francijo in Veliko Britanijo pomenjal še nadaljnje zavlačevanje miru. Zdi se, da prehajamo v novo fazo, odkar je ponehal nemški odpor. Kako se bo razvil nov položaj, si ne drznem prerokovati. Mi vidimo jasno, da smemo z resnim sodelovanjem in z medsebojnim popolnim zaupanjem zaveznikov računati na ureditev vseh v Evropi obstoječih težkoč.

Ministriški predsednik Baldwin je na to izrazil svojo zadovoljnost s tem, da se je kriza v odnošajih med Grško in Italijo uredila in je opozoril zlasti na primerno in učinkovito ulogo, ki jo je imel pri tem svet Društva narodov.

Ko je govoril o povračilu angleškega dolga Ameriki, je rekel, da se morajo dolgoviti temu velikemu narodu pripoznati, ako se hoče ohraniti podlaga nadaljnjega napredka.

Prehajajoč na probleme državne obrambe, je izjavil ministriški predsednik, da se je angleška vlada odločila proti svoji volji za ojačenje zračnih obrambnih sredstev. Velika Britanija bi bila zadovoljna, ako bi mogla v soglasju z obveznostmi, ki zanjo izvirajo iz pakta

Društva narodov, sodelovati z drugimi vladami pri omejitvi zračne oborožitve.

Ministriški predsednik Baldwin je rekel dalje, da je eno izmed najvanejših točk dnevnega reda državne konference vprašanje trgovine. Gospodarski položaj Evrope zahteva, da se Anglija ozre tudi drugam. Prepričan sem, da bodo predlagane odredbe v korist vsakemu udeležencu, zlasti takrat, ko se zboljša transport in se olajša promet v okviru države.

Končno je rekel Baldwin, da je obseg vojske in da so stroški, ki se izdajajo za oboroževanje, dandanes večji, kakor leta 1914. in da je gospodarska solidarnost zlomljena. Tolajša delovanja sveta Društva narodov, ki pomenja naraščanje mednarodne moralne zavesti in ki gre za tem, da se problem omejitve oboroževanja približe razpravi. Ministriški predsednik Baldwin je opozarjal zlasti na slučaj Avstrije kot vzgled za to, kaj se da doseči z mednarodnim sodelovanjem in z obnovo, ki temelji na posebnih gospodarskih smernicah.

London, 2. okt. (Reuter) V odgovoru na zahtevo delavske stranke, da se takoj skliče parlament, je izjavil ministriški predsednik Baldwin, da položaj glede ruhrskega vprašanja ne zahteva nikake izpremembe v datumu šestanka parlamenta.

Težka situacija v Nemčiji.

Berlin, 2. oktobra. (K) Kakor doznava Wolffov urad iz parlamentarnih krogov, je minister za državno gospodarstvo von Raumer podal ostavko.

Berlin, 2. oktobra. (K) Na seji frakcije nemške ljudske stranke je razvil državni kancelar dr. Stresemann svoj program. Frakcija se je popolnoma strinjala s kancelarjevo politiko. Tudi centrum je sklenil pridružiti se kancelarjevemu programu in odklonil razširjenje kabineta na desno. Demokratiška frakcija je izjavila, da ni interesirana na kakem posebnem vprašanju, in da bi glasovala za pooblastilni zakon, ki ga namerava predložiti kabinet, da pa neče ostati v kabinetu, v katerem se nahajajo nemški nacionalci. V tem smislu se je odločila tudi socialna demokracija, da bo glede pooblastitvenega zakona v toliko zavzela pritrjujoče stališče, v kolikor se ta nanaša na gospodarska in socialna vprašanja, posebno na osemurni delavnik. Razven tega vztrajajo socialni demokrati na tem, da njihovi trije ministri ne ostanejo v kabinetu. V poznih popoldanskih urah se

je doznalo tudi za demisijsko prošnjo ministra Raumerja, ki pripada nemški ljudski stranki. Ostavke pa menda ne bo pripisovali nesoglasju glede politike kabineta, temveč osebnim razlogom. (W)

Berlin, 2. oktobra. (K) Kakor doznava državnozborna frakcija bavarske ljudske stranke, je bil imenovan generalno štabni komisar dr. von Kahr za ministrskega predsednika. (Dosedaj še ta vest iz Monakovega ni uradno potrjena.)

Monakovo, 2. oktobra. (K) Kakor doznava Hofmannova korespondenca od pristojne strani, je vest, da je dr. von Kahr imenovan za nemškega ministrskega predsednika, popolnoma neosnovana.

Rusija in Nemčija.

Berlin, 2. oktobra. (B) Amerikanski senator King je intervjuval Trockega v Petrogradu. Trocki mu je rekel, da bi v slučaju revolucije v Nemčiji ostala sovjetska Rusija nevtralna. Daje je rekel, da je ustanova milice najboljše sredstvo za ohranitev mira v sovjetski Rusiji.

Položaj v Bolgarski.

Velik požar.

Beograd, 2. oktobra. (Z) Glasom vesti iz Sofije je včeraj dopoldne izbruhnil požar v vzhodnem delu mesta Vrača. Radi močnega vetra je zavzel požar zelo velik obseg, tako da je izgledalo, da gori celo vračansko polje. Na službenem mestu v Sofiji izjavljajo, da je povzročil požar razven velike materialne škode tudi mnogo človeških žrtve. Dosedaj se ve za nad sto mrtvih. V mestu se širijo glasovi, da je požar povzročil iz maščevanja. Minister notranjih del je odredil, da se napotijo takoj vse požarne čete v Vračo. Istotako je poslanih na lice mesta 6 sanitetskih komisij. Po pripovedovanju očividcev je požar grozen. Cela okoličina izgleda kakor najstrašnejša vulkanska erupcija. Plamen se dviga do 200 metrov v višino. Popoldne je eksplodiralo municijsko skladišče, kar je povzročilo grozen zračni pritisk. Vsled te eksplozije je celo mesto objeto od plamena in dima.

Beograd, 2. oktobra. (Z) Bolgarski voditelj revolucije in okoli 200 revolucionarjev, ki so pribežali na naše ozemlje, so bili odpravljeni v Niš. Med njimi je 10 odvetnikov, nekaj rezervnih častnikov, učiteljev, trgovcev, seljakov in delavcev. Namestili so jih v taborišče »Rdečega križa«.

JAN KUKUČIN V ZAGREBU.

Zagreb, 2. oktobra. (Z) Danes je dospel v Zagreb slovaški pisatelj Benčur, ki je znan v slovaški literaturi pod psevdonimom Jan Kukučín.

OBISK ČEŠKOSLOVAŠKIH INDUSTRIJALCEV.

Beograd, 2. oktobra. (Z) V nedeljo 7. t. m. pride v Beograd okoli 70 češkoslovaških industrijalcev radi spoznanja gospodarskih in kulturnih prikl. Na čelu se nahaja češkoslovaški minister trgovine in industrije g. Novak in g. Prolunek, predsednik gospodarskega sveta. Češkoslovaški industrijalci ostanejo 7., 8. in 9. t. m. v Beogradu in bodo imeli v tem času konference z našimi gospodarskimi krogi in z industrijalci v svrhu pojačanja trgovinskih zvez med obema državama. V torek odidejo češkoslovaški industrijalci na potovanje po državi, kjer bodo obiskali vsa važna poljedelska središča ter bodo imeli istodobno sestanke s tamošnjimi gospodarskimi krogi in bodo sklenili večjo količino kupnih pogodb. Za sprejem je izvoljen poseben odbor predstavnikov ministrstva poljedelstva, financ, trgovine in industrije ter člani trgovske, obrtne in industrijske zbornice.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Opera: Novela od Stanca, Zapečateni izven.

Drama: Zaprtio.

Kino Matica: »Podzemna Amerika«.

Kino Ideal: »Krilati konjeniki«.

Kino Tivoli: »Harafi, gospodar divjih zveri«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: Sušnik. Marjin trg in Kurat, Gospodarska cesta.

Slovenski častniki in naša vojska.

Iz letošnjega letnika vojne akademije je izšlo 35 Slovencev. Tudi v sedanjih letnikih je število Slovencev jako veliko. Slovenci so na jako dobrem glasu, o njih se vedno sliši pohvala, da so jako dobri dijaki, med odličnjaki so Slovenci prvi, oni dobivajo prve nagrade. Kmalu bomo imeli znatno število mladih slovenskih častnikov, ki se bodo brez dvoma prerinili do jako visokih mest. O kakšnem zastopanju Slovencev v vojni akademiji ali mladih slovenskih častnikov, ki so iz nje izšli, ne more biti govora. Obratno se sliši včasih od srbske strani z zavistjo povdarjati, da so Slovenci posebni ljubljenci predstojnikov in da so protežirani ravno vsled tega, ker so Slovenci od strani častnikov se na to odgovarjajo, da je postopanje popolnoma nepristransko in da imajo Slovenci prednost radi tega, ker so dobro učijo.

Ta slučaj zadostno dokazuje, da med vojaščino in častniki ni nobenega neprijaznega razpoloženja do Slovencev. Z druge strani se pa slišijo od strani slovenske opozicije pritožbe, da se slovenski častniki pri vojaščini preganjajo in naravnost gonijo iz vojaščine.

Te tožbe se nanašajo na takozvane bivše avstro - ograde častnike. Slovenskih častnikov pred vojno sploh ni bilo, bilo je nekaj avstrijskih častnikov slovenske narodnosti. Italijani niso sprejeli nobenega avstrijskega častnika, Francozi niso sprejeli nobenega nemškega častnika. Poljaki imajo velike težave s svojimi častniki in pokazalo se je, da oni, ki so bili v avstrijski vojski in v legijah Pilsudskega, gredo jako težko skupaj z onimi, ki so bili v legijah na francoskem bojišču na francoski strani. Ako bi bili pri nas sprejeti vse častnike avstro - ograde armade, ki so postali naši državljani, bi nastale v vojaščini silne notranje razprtije, ki bi mogle dovesti do razcepa vojske in do razpada države. Pri nas se je izbrala neka srednja pot. Ni se odklonilo vseh avstrijskih častnikov brez izjeme, a se tudi ni vseh sprejelo. Izbralo se je individualno in previdno. Toda kljub temu so se začele pojavljati v javnosti zelo hude pritožbe radi ponašanja bivših avstrijskih častnikov in mnogi slučajji so bili v resnici izživajoči. Seveda se lahko tudi v mnogih slučajih bivšim avstrijskim častnikom in mnogi slučajji so bili v resnici izživajoči. Seveda se lahko tudi v mnogih slučajih bivšim avstrijskim častnikom in mnogi slučajji so bili v resnici izživajoči.

Med srbskim in avstrijskim častnikom je bil pred vojno velik razloček. Srb je bil junak ideje. On se je boril za idejo osvobođenja podjarmljenih bratov, Turke, Avstrijce, Bolgar je bil njegov sovražnik. V avstrijski vojski so nemški in madžarski častniki deloma bili prešinjani z narodnim šovinizmom, drugi so služili za gažo, kakor delavec dela za plačo. Avstrijski car je imel v državi ne samo srednjeveške, nego prav starokopitne nazore. Prav kakor stari Homerjevi junaki, se je smatral, da je neke vrste »pastir narodov«. Narode je smatral kakor svojo čredo, a oficirji, to so bili psi, ki čuvajo to čedo. Treba je priznati, da so bili med temi avstrijskimi oficirji tudi idealni in narodni može negospodujočih narodov, ki so bolj slučajno zabredli v to družbo. Mladeniča je veselil vojaški poklic, pa je vstopil v avstrijsko vojsko, ker ni imel dovolj odločnosti, da bi prekinil zveze z domovino in šel služiti v Srbijo. Sedaj je jako težko izbirati v vseh teh konkretnih slučajih.

Dejstvo je, da sta bila do konca vojne dva sovražna tabora. Srbski častnik je gledal na slovenskega, hrvaškega ali srbskega častnika, ki je služil v avstrijski vojski, kot na narodnega izdajalca, ki se bori proti svojemu narodu, kakor se je na primer v srednjem veku gledalo na Srba, ki je vstopil med turške janičare. Ako razlagaš sedaj Srbu, da ti gospodje niso služili iz ideje, ampak samo radi gaže, jim boš naredil slabo uslugo. Odgovorilo se ti bo: Kako je mogoče imeti zaupanje do gospodov, ki bi za novce služili ravnokotko Italijanom ali komur si bode? K večjemu se ti bo priznalo, da jih je mogoče uporabiti za kakšne tehnične posle, ker so šolani in izurjeni. Razume se, da je vsled tega sožitje zelo težko. Srbski oficir, ki je služil iz ideje, je stal v prvi vrsti narodne obrane in vsak trenutek bil pripravljen darovati življenje. Znano je pa, kako glavno ulogo so igrali avstrijski oficirji. Znano je tudi, kako brezdušno je bilo njihovo obnašanje z vojaki. Avstrijski oficir je bil na jako slabem glasu in Avstrija ni od nekdaj nikdar imela uspeha na bojnem polju, a to ravno radi slabih poveljnikov. V svetovni vojni je bila povsod sramotno tepena. Srbi so jo trikrat strahovito nazgali. A precej? V Bosni je bilo treba zoper malo število civilistov Muslimanov poslati cele armade. A l. 1866, 1859, 1849, Napoleonove vojne, poslednja turška vojna, sedemletna vojna itd? Nikjer, nobenih lajstov! Srbska vojska ima za sabo slavne tradicije, avstrijska jih nima. »Jaz sem se boril za domovino — a zakaj si se boril ti?« — bo vprašal.

Tako razpoloženje je posledica razmer, katerih ni mogoče odpraviti naenkrat in za katere ni odgovoren noben posameznik. Marsikateremu bivšemu avstr. častniku ki je sposoben in patriotičen, bo treba mnogo vztrajnosti in poštvalnosti, da se uživi v nove razmere. Tu ni mogoče odponoči z nobenimi odredbami in ukazi. Vsak posameznik častnik mora v svojem krogu gledati, da si pridobi zaupanje in veljavo, če tudi je treba nekaj samozatajevanja. Kdor pa tega ni zmožen, naj pustí službo. Častnik, ki na primer raje pusti službo, kakor da bi šel v Makedonijo, gotovo nima pravega vojaškega duha. Dober častnik bo znal z dobrim delom, poštvalnostjo in samozatajevanjem pregnati predsodke, na katere bo zadel in bo prišel do svoje veljave. Precentiti mora dobro svoj položaj. Medtem pa nastopajo iz vojne akademije novi, mladi slovenski častniki, proti katerim ni onih predsodkov in ki gotovo ne občutijo, da so radi svojega slovenskega poklica zapostavljeni.

Francoski glas o naši državi.

»Figaro« ugotavlja, da je kralj Aleksander jako popularen v vsej kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, za katero je monarhizem dragocena vez edinstva. Prehajajoč na reško vprašanje piše list: Beograd se je od leta 1918 znal izogniti vsaki besedi in gesti, ki bi mogla duhove v Italiji izzvati do napada. Nič ni moglo bolj manifestirati miroljubnih namenov kraljevine, kakor želja, da se hitro in lojalno izvrši rapalska pogodba. »Figaro« zaključuje z besedami: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev zasluži, da živi in da napreduje ter glede na zunanjo politiko uživa čim dalje jačjo podporo Male antante, kateri je ona eden glavnih stebrov.

Iz prosvetnega življenja.

Sprememba repertoarja.
Kar je voljska godba odgovarjala svoje sodelovanje pri Aidi v soboto, dne 6. t. m., se mora vršiti premiera Aida v petek. Zato opozarjamo občinstvo prav posebno pa še abonente na to spremembo in na repertoar za tekoči teden kakor je spodaj naveden.

Drama:
Sreda 3. okt. Zaprtó.
Četrtek 4. okt. Azazel. Red A.
Petek 5. okt. Kar hočete. Red F.
Sobota 6. okt. Smrt majke Jugovičev. Izven.

Nedelja 7. okt. Judit. Izven.
Ponedeljek 8. okt. Azazel. Red C.

Opera:
Sreda 3. okt. Novela od Stanca; Zapečateni. Izven.
Četrtek 4. okt. Zaprtó. (Generalna za Aida).
Petek 5. okt. Aida. Izven.
Sobota 6. okt. Novela od Stanca; Zapečateni. Red B.
Nedelja 7. okt. Zrimski. Izven.
Ponedeljek 8. okt. Zaprtó.

— **Novela od Stanca.** Danes zvečer se uprlo prvikrat na našem odru izvršna hrvaška opera Novela od Stanca (Sala s Stancem), delo brezdomno najplodovitejšega živčnega hrvaškega skladatelja. Dejanje samo se odvija na glavnem trgu v Dubrovniku. Glasba pa je povsem moderna ter zahteva tako od pevcev kakor tudi prav posebno še od orkestra zelo mnogo. Delo je bilo že izvajano v Zagrebu pod taktirko Fr. Rukavine ter doseglo popoln uspeh. Glavno nlogo polje na našem odru g. Zathay, Dubrovčana Divo g. Sovilski, Miho g. Puzelj in Vlah g. Banovec. Kot vla nastopi g. Korenjakova. Dirigira g. Matačič, režira pa s. Šest. Kakor čujemo se udeležijo

premijere sam skladatelj dr. Božidar Štola. Po Noveli se poje enodelansko komično opero Zapečateni, katero je komponiral Leo Blech. Delo je komično in se dejanje vrši okoli l. 1830. Kot župan nastopi g. Levar, njegova hčerka je gđ. Thalerjeva. Gospa Rewiczewa poje ulogo mlade vdove gospe Jere. Poleg teh nastopijo še gospa Smolenska, g. Kovač, Zupan, Finko, Perko in Bogolevič. Režija je v rokah g. Šesta, dirigira pa g. Balatka. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

— **Iz gledališke pisarne** nam sporočajo, da je gospa Rewiczewa indisponirana, ter poje danes zvečer le da omogoči premijero. Občinstvo se prosi, da vzame to na znanje.

— **Koncert komornega kvarteta »Zika«** v Ljubljani. Jutri zvečer točno ob 8. uri se vrši v veliki dvorani hotela »Union« koncert komornega kvarteta »Zika« s sledečim sporedom: Josip Suk: Kvartet op. 31, št. 2. 2. Ravelli: Kvartet v F-duru, obsegajoč 4 stavke, in 3. Anton Dvořak: Kvartet v As-duru, op. 105 s 4 stavki. Občinstvo prosimo, da pred 8. uro zasede svoje prostore ter tako omogoči točen začetek. Zanimanje za nocojšnji nastop Zikovcev po mestu je splošno ter je pričakovati zelo častnega obiska, kar umetniki tudi v polni meri zaslužijo. So na najboljšem glasu ter so njihovi abonma koncerti, katere prirejajo posebno v raznih mestih po Čehoslovanskem, vedno popolnoma razprodani. Z vsa pravico pričakujemo, da bode tudi nocojšnji koncert v Ljubljani popolnoma razprodan. Vstopnice, katerih je še precej na razpolago, so v predprodati v Matični knjižarni, na večer koncerta od 7. ure dalje pa pred koncertno dvorano. Ravnotam se dobi tudi tiskani spored večera.

— **V ponedeljek, dne 8. okt. 1923** se vrši v dvorani Filharmonične družbe historični koncert, na katerem bo podana prošlost Francije v njenih pesmih od XII. stoletja dalje. Historični koncert je prav za prav predavanje, zvezano s glasbenimi

Odgovor „Slovincu“.

»Slovenec« pravi, da bi bilo treba odgovoriti na sledeča vprašanja:

1. »Zakaj je vlada celo diplomatsko borbo z Italijo zaradi Reke vodila tako medlo, brez vsakega pravega interesa?«

2. »Zakaj ni pogodbe pri Društvu narodov že davno registrirala?«

3. »Zakaj si ni znala pridobiti zaslombe ostalih zaveznikov in si zagotoviti njihovo oporo?«

»Slovincu« je na vprašanje jako lahko odgovoriti in to zelo precizno.

Vlada vodi diplomatsko borbo z Italijo že skoraj celih pet let. Torej je ne vodi medlo, ako vstraja toliko časa, ne da bi niti o eni točki odnehala. Tekom teh let je dosegla jako znatne uspehe, ker je odvzela Italijanom velik del onega sveta, katerega so zasedli Italijani pa niso od nas dobili prav ničesar. Če bi ne imela velikega interesa, bi se ne borila tako žilavo za stvari, ki se tičejo v prvi vrsti Hrvatov in Slovencev, medtem ko jo ti prav nič ne podpirajo, nego ji celo pri vsaki priliki padajo za hrbet.

Zakaj vlada rapalske pogodbe ni poprej registrirala pri Društvu narodov, bo že ona vedela. Imela je zato govovo svoje vzroke. Vsekakor ni prav nič zamujenega, ker bi se mi itak ne mogli obrniti na Društvo poprej, dokler niso izžrpana vsa druga sredstva in se jasno pokaže, da je vsak sporazum nemogoč. Mi moramo vsemu svetu pokazati, kako smo spravljivi, šele potem bo svet na naši strani. Treba je znati, da imajo tudi Italijani svoje razloge za Reko, ne samo mi in mednarodni svet ne bo kar brez vsega na naši strani. Srbija je bila že od Avstrije razkričana, da je prepirljivec in neprestani kalilec miru. — Če je vlada šele sedaj registrirala pogodbo, je to storila čisto ob pravem času.

Tretje vprašanje je pa od strani »Slovenca« naravnost čudno. Saj je vendar vedno zagovarjal načrt, naj se naša kraljevina desorijentira proč od naših starih zaveznikov in obrne proti ruskim boljševikom, Nemčiji, Bolgarski itd. Koliko psovok je izlil na primer na Francijo in dokazoval, kako škodljivo je njeno prijateljstvo. Če bi bilo šlo po njegovem, bi bila že davno izgubljena ne samo Reka, ampak še mnogo več, najbrže tudi Ljubljana. Zakaj torej sedaj očita, da si vlada ni znala pridobiti pomoči teh zaveznikov. Sicer pa tudi ni res, da nismo imeli te pomoči. Brez te pomoči bi bili Italijani ravno tako lahko prišli do Ljubljane in do Trbovelj, kako so prišli do Verda. Sicer gre pa tudi vsako prijateljstvo in zavezništvo vedno samo do neke gotove meje. Francosko prijateljstvo nam je bilo med vojno in po vojni gotovo zelo koristno, toda »Slovenec« naj si nikari ne predstavlja, da bode Francozi kar iz ljubezni do jugoslovenskih tipov prišli Laha za vrat, kadar hočemo. Sedaj je položaj tak, da vsak narod želi mir in vsled tega tudi želi, da se mirno sporazumemo z Lahi. Šele, ko očitno pokažemo, da je to nemogoče in da je pravica na naši strani, bomo lahko računali na pomoč zaveznikov. Treba je znati, da imajo Italijani ravno iste zaveznike, kakor mi.

Koncert komornega kvarteta Zika.

Občinstvo opozarjamo, da je koncert Zikovcev preložen in se isti vrši jutri v četrtek, dne 4. oktobra točno ob pol 8. uri zvečer v Unionski dvorani.

vložkami. Predavanje se vrši v francoskem jeziku, in sicer predava prof. Lucien de Plagny, poje pa gospod William Gwin. Zato pariškega konservatorija. Vstopnice za ta večer bodo od četrtega dalje v predprodati v Matični knjižarni, kjer se dobiva tudi natančni spored s celotnim besedilom petih pesmi in z glasbenimi pripombami francoskih avtorjev. Občinstvo, posebno ono, ki razume francoski jezik, vabimo, da se v obilnem številu udeleži te kulturne prireditve.

»SAVEZ SRBSKIH PEV. DRUŠTVA.«

V nedeljo je bil za srbska pevska društva vepomembem, zgodovinski dan. Ta dan so spremili svojega največjega mojstra k končnemu počitku in ta dan so si bratska društva iz Srbije in Vojvodine prvič podala roko v skupno organizacijo. Strnili so se v skupno društvo, ki bo kot nekakšni pionir širilo nacionalno idejo tudi na glasbenem polju. V dvorani pevskega društva Stančević so se zbrali delegati in pevci, ki so se prišli pokloniti skupno enotno delo v bodočnosti. Kongres je otvoril g. Branislav Nušić, ki je v svojih uvodnih besedah govoril o pomembnosti dneva in razkril načrte za bodočnost. Po končanem nagovoru je bil izvoljen centralni odbor. Za predsednika je bil izvoljen g. Stevo Todorović, ustanovitelj beograjskega pevskega društva, za predsednika pa Stefan Ilkić iz Sombora, predsednik zveze vojvodinskih pevskih društev in Milutin Tatić, predsednik pevskega društva »Mokranjac« iz Skoplja. Po daljši debati so se nato sprejela pravila.

Popoldne je vodil kongres v dvorani beograjske univerze intendant ljubljanskega Narodnega gledališča g. Matej Hubad. Na popoldanskem zborovanju je bil največ delo za zvezo vseh pevskih društev naše države, kar se bo, upajmo, zgodilo v prvih dneh decembra t. l. na kongresu pevskih društev v Zagrebu.

Naše narodno prerojevalno delo.

Letos, ko slavimo petnajstletnico znanih pujskih dogodkov in zlasti ravno te dni, ko obnovljamo spomine na tiste, za naš narod tako težke, vendar v marsikaterem oziru tudi vzpodbudne in lepe čase, se v naši javnosti razpravlja obširneje tudi o narodno obrambnem delu zlasti z ozirom na našo severno mejo.

In prav je tako. Saj dandanes, ko se pred nami podijo razni važni dogodki s tako naglico, da jim komaj sledimo, često pozabljamo na tiste svoje institucije, ki so vršile v onih težkih dneh za naš narod velikansko nalogo in so s svojim smotrenim in vztrajnim delom tekom dolgih let izdatno pripomogle k vzbujenju in obnovitvi naše narodne zavesti ter tako pripravljale tla za oni veliki trenutek, ko smo postali svobodni.

Prva leta po osvobođenju smo bili pijani sreče, o kateri si nekdaj mi, zatirani sužnji, niti sanjati nismo upali. Mislili smo, da je z osvoboditvijo končano tudi naše narodno obrambno delo in je n. pr. C. M. D. končala svojo vzvišeno nalogo ter je postala nepotrebna. Tok časa in sila razmer sta pa nas naivneže kmalu poučila, da temu ni tako. Mnogo naših bratov je ostalo neosvobođenih in trpe dandanes hujše, kakor smo trpeli nekdaj mi. Saj čitamo dan za dnem v našem časopisju strašna poročila o neznošenem trpljenju naših bratov in sester onkraj sedanjih državnih mej. Iz njih vidimo, da je moderno suženjstvo mnogo hujše, kakor je bilo prejšnje. Kdo bo tem ljudem pomagal, kje bodo dobili zaslombe in krepčila, če ne pri nas, lastnih bratih in sestrah?

Prva leta smo bili celo trdno uverjeni — in še danes naletimo pogosto na isto mnenje — da je dolžnost svobodne države skrbeti za neosvobođene soptenjakke. To stališče je popolnoma napačno. Svobodna nacionalna država mora štiti neosvobođene pripadnike lastne narodnosti v drugi državi samo deloma, v kolikor to dopušča diplomacija, ki je pa navadno vezana na nebroj raznih okolištin tako močno, da često ne more doseči pri najboljši volji tistega, kar bi rada. Taka pomoč in zaščita sta gotovo velikanske vrednosti, vendar nikakor ne moreta storiti vsega in se udeležujejo le v velikih celotah ter sta predvsem moralnega pomena. Navadno obrambno delo je pa največkrat uspešno, če se vrši podrobno, česar nikakor ne more in tudi ne sme vršiti država kot taka, prav tako kakor ne more in ne sme država direktno podpirati gnotno lastne nacije v tuji državi za doseg narodnih pridobitev. To je predvsem zasebna zadeva iste narodnosti v nacionalni državi, da skrbi ter najde pota in sredstva, s katerimi pomaga svojim manjšini v drugi državi.

To vidimo tudi iz dejstva, da so imele velike države — da omenim samo Nemčijo, Avstrijo in Italijo — vedno razna privatna društva, ki so vse to veliko delo vršile s privatno nabra-

nimi gnotnimi sredstvi. Ta društva pa niso nikjer po vojni prenehala, ampak so svioje delovanje še poglobila in razširila ter se prilagodila novim razmeram. Le mi smo bili izprva tako kratkovidni, da smo mislili, da bomo poslej prosti dela in žrtve v tem oziru. Danes pa uvidevamo vsi, da temu ni in tudi ne sme biti tako. Delo, ki ga vršimo in žrtve, ki jih doprinasamo v tem pogledu, je neobhodno potrebno in sila važno. Dasi često ne prinaša takoj vidnih uspehov in jih tudi ne more, vendar vse to nikakor ni izgubljeno, kakor se navadno misli. Pride pa sigurno čas, ko bo to delo donosalo stoteren sad. Vsi vemo in tudi povdarjamo povsod, da pride nekoč dan rešitve tudi za naše sedaj zaslužene kraje. Ta rešitev je pa mogoča še le enkrat pozneje. Med tem časom pa se morajo pripravljati tla, če hočemo računati na pozitiven uspeh. Kakor je nam rodilo v časih odločitve naše prejšnje narodno obrambno delo velikanski hasek, prav tako bo tudi s sedanjim narodno - obrambnim delom, kadar napoči dan odločitve.

Toliko o našem narodno obrambnem delu in dolžnostih, ki jih imamo do svojih zaslužjenih bratov in sester. V čem obstoja to delo in kako se vrši, to je stvar dotičnih organizacij, ki so v to poklicane in ki jih moramo mi podpirati.

Drugo delo pa nas čaka doma v lastni državi. O tem delu se pa lahko govori in piše bolj podrobno.

Pri tej priliki bodi omenjeno, da ni točna označba tega dela kot *narodno obrambno delo*. V *lastni narodni državi nam menda vendar ne bo treba lastnega naroda še »brantiti« pred tujcem!* Ta del našega naroda, ki je brez dvoma naš, in ki je bil v prejšnjih razmerah le po tujcu zapeljan, zatiran in izžeman gnotno in moralno, je treba le preorientirati v narodnem in državnem smislu. Privesti ga je treba z zagrešene poti, kamor ga je spjel tujec z raznimi pripomočki zopet na pravo pot, ki vodi v blagor celokupnega naroda in države, pa tudi v blagor dotičnega dela naroda samega, ki tava še danes po napačnih poteh. Te ljudi je treba z eno besedo *preroditi*. Zato označujemo to delo ki ga vršimo v tem oziru v okvirju in mejah lastne države kot *narodno prerojevalno delo*.

Naše narodno prerojevalno delo je velike važnosti ne samo v narodnem, ampak prav tako v državnem smislu. Zakaj to delo zavzema predvsem teritorij. Državna meja bo pa le takrat najbolj varna, če se bodo zavedale široke plasti ljudstva ob njej v polnem obsegu svoje narodnosti in državnosti, kadar bodo te plasti resnično tudi nosile ljubav do svojega materinega jezika, ljubav do svojega naroda in lastne države ne samo na jeziku, ampak tudi v srcih, v dušah, kratkomo: kadar bodo ti obnjeni ljudje popolnoma prerodjeni v narodnem in državnem smislu.

O tem pa prihodnjč.

Nemški kaos.

Od našega stalnega berlinskega dopisnika.

el. Berlin, 1. oktobra.

Najnovejši govor g. Poincareja je situacijo v Nemčiji bistveno poostri. Tako vsaj zatrjujejo nemški demokrati in maloštevilni pacifisti. Položaj je, sodeč po vseh notranjih simptomih, bolj zapleten kot kdaj poprej. V Srednji in Južni Nemčiji so garnizije tako »republikanske«, da spada monarhistično mišljenje oficirja k »dobremu tonu«. Napetost je povsod silno porasla, obenem tudi *antisemitsko* razpoloženje širših mas. Osobito poostrena situacija je na Bavarskem, kjer se Hitlerjeve garde za stavo dajejo z Ludendorffovimi skupinami, vse pa prevladuje samo ena misel, da je kriv nemške nesreče samo popustljiv Berlin ter da je treba s silo udariti v gadje gnezdo.

Sedaj je nastalo vprašanje odgovornosti za nemško nesrečo naenkrat aktualno. Narodni socialisti vane seveda vso krivdo na Francijo, obenem pa mnogi pozabljajo, da je polom zakrivila Nemčija sama. To bi vedeli najbolje tisti, ki hočejo bivšega kancelarja Cuna postaviti radi njegove blazne politike pred sodišče. Cisto pravilno je povedal v svojem govoru francoski ministrski predsednik Poincare: »Da, nam se mudi do rešitve, mudi se nam ravno tako kakor Nemcem in približno tako, kakor našim zaveznikom. Ali najprej je treba obračunati z vsemi izgovori in z vso zavratnostjo...«

Na političnem obzorju Nemčije se zbirajo temni oblaki. Nikdar še ni bila usoda Nemčije tako negotova, kakor te dni. Nekaj visi v atmosferi, ali nikdo si ne ve odgovoriti na lastno vprašanje. O Hilferdingovi akciji za ustanovitev zlate marke se more z gotovostjo reči, da je propadla. Na delu so sile, ki podirajo kar sproti vse to, kar vlada zgradi z največjimi težavami. Diktatura se je pokazala kot dobro paliativno sredstvo, ali ne more zaustaviti ljudskega toka, kadar se bodo izgradene

in onemogle množice veleemest uprle postojecemu redu. Tekla bo kri, kakor je tekla v Düsseldorfu in drugod. Sicer je pa Nemčija že popolnoma »albanizirana«. Politična pokoljša so na dnevnem redu. Pravna sigurnost in osebna varnost v posameznih področjih nista več obstoječa. Vse je tako labilno, da se človek stalno vprašuje, kako dolgo še bo trajalo to stanje pred viharjem? Mnogi Berlinčani, zlasti bogataši in politično kompromitirani ljudje, so zapustili Nemčijo, ker se boje razjarjenih množic. Večina beguncev je stopila na avstrijska, češka in švicarska tla. Za vlado je podana samo ena možnost, ostati na krmilu in obvladati situacijo: sestaviti nemudoma obvezno noto, ki bi Franciji ponudila izdatne garancije in ki bi ji obljubila njene utemeljene terjatve.

Slovanski svet.

— **Nemški statistik o volitvah v češko-slovaški republiki.** Nemški statistik dr. Albin Oberschall navaja v članku »Bohemie«: Udeležba Čehov in Nemcev pri volitvah kaže, da je od 1000 do volitve upravičenih mož prišlo na volišče v sudetskih pokrajinah l. 1919 v nemških okrajih 92.7 odstotkov volilcev, v čeških okrajih 89.4 odstotkov; l. 1920 v nemških okrajih 91.7 odstotkov, v čeških okrajih 88 odstotkov volilcev. Udeležba žen pri volitvah l. 1919 je znašala v nemških okrajih 93 odstotkov, v čeških okrajih pa 92.4 odstotkov, l. 1920 v nemških okrajih 91.1 odstotkov, v čeških pa 90.7 odstotkov. Potemtakem je bila v čeških okrajih udeležba vobče manjša. Zlasti majhna je bila udeležba v Pragi l. 1919 je prišlo voliti 91.1 odstotkov, a l. 1920 je manjkalo pri volitvah 12.8 odstotkov, pri letošnjih volitvah pa 12.4 odstotkov volilcev. V Pragi ni prišlo na volišče približno 25 odstotkov Nemcev.

BOLJŠEVIŠKA PROPAGANDA.

Japonci niso dovolili izkrcati ladje, ki so jo poslali boljševiki v pomoč oskodovalcem po potresu, ker je bila ladja poslana v svrhu propagande boljševizma in se je nahajala na njej komunistična literatura.

Dnevne novosti.

PREPRI RADI OFICIRJEV.

Zadnji »Ljudski tednik« probuje pod tem naslovom popolnoma resnično pismo starega Janeza-vojaka. Pismo se glasi: Zadnje čase se naše slovenske časopisje mnogo preprija radi upokojitve večjega števila častnikov. Z ozirom na zakon o ustroju vojske so se morali upokojiti častniki, ki so bili odveč in ki so ostali brez razporeda. Iz debate v parlamentu in njegovih odsekih se spominjamo, da so se poslanci SLS zavzemali za to, da se odpravijo častniki, ki ne zavzemajo nobenega mesta v vojski, ki imajo samo gotovni čin, ne vrše pa službe, ki odgovarjajo temu činu, ker ni dovolj izpraznjenih mest. To je popolnoma umljivo. Ne vemo, zakaj bi država dala razne ljudi, ki ne vrše nobenega dela. Z ukazom od 30. avgusta je bilo upokojenih 171 častnikov, od teh okoli 60 Srbov, a Hrvatov in Slovencev okoli 95. »Slovenec« kriči samo radi Hrvatov in Slovencev, bivših avstrijskih aktivnih častnikov. Kaj boče s tem, ni znano. Mi stari vojaki Janez dobro vemo, ker smo v svetovni vojni sami izkušali, da je bilo le malo avstrijskih aktivnih častnikov Slovencev, ki bi zaslužili dobro plačano mesto v jugoslovenski vojski. Saj vemo, da je marsikaj avstrijski častnik, ki je danes jugoslovenski oficir in ki je morebiti tudi že odlikovan, slabši za slovensko moštvo kakor pa nemški, kar bi se dalo opravičiti samo z bojaznijo pred črno piko pri višjih. Tudi slovenski so se nanašali mnogi šele ob prevratu. Poznamo tiste in se ne bojimo odkrite besede. Tisti, ki so trpeli v svetovni vojni, že vedo, kako je soditi o raznih jugoslovenih. Res je bilo nekaj častnikov izjem, ali pa more kdo reči, da jih je bilo sto? Koliko pa jih je šlo ob prevratu na Koroško, v Prekmurje in druge obmejne kraje? Okoli takratnega poverjenika dr. Pogačnika so se dregali in vodili šemobilizacijo... V »Slovenčevem« vplivu ob upokojitvi nekaterih častnikov vidimo samo namen hujšanja in to je tisto, za kar gre in kako gre to skupaj, da vplije voditelj SLS enkrat proti prevelikim izdatkom za vojsko, drugič pa proti upokojitvi častnikov? Popolnoma prav je, da se segajo izdatki za vojsko do gotove meje, zato pa se morajo izvajati tudi posledice. In končno, ali v Avstriji niso upokojevali častnikov? Saj vemo, da so po vsaki manevri delili modre pole. Za to se nam zdijo prepri, ki se vrši zadnje dni po listih, samo gola komedija, lov za glasovi bodočih volitev.

— Jutri priobčimo daljši članek o našem sporu z Italijo. Članek smo dobili od ugledne in dobro poučene osebnosti.

— Obmejno šolstvo in »Družba sv. Cirila in Metoda«. V vodstvenih seji C. M. družbe dne 29. sept. t. l. se je dovolilo za nakup šolskih knjig za revno mladino na obmejnih šolah preko 14.000 Din. Žal, da se za enkrat vsem mnogobrojnimi prošnjami ni moglo ustreči, ker tega ne dovoljujejo denarna sredstva. Družba uvidi veliko potrebo podpiranja naših obmejnih šol in bo vsikdar z veseljem prošnjam ustrezala, ako bodo to zmogli njeni dohodki. Severno mejo moramo podpreti, zlasti na šolskem polju. Otroci tamošnjih šol so večinoma revni in zelo težko kupujejo sedanje drage knjige. Pred vojno je oskrboval Schulverein in Südmarka ondote šole skoraj z vsemi potrebščinami, zato pa je tudi nemstvo tako silno napredovalo. Ker pa ima družba poleg severne meje še druga zelo ogromna bremena, denarja pa malo, apeliramo na vso slovensko javnost, da se o vsaki priliki spominja in podpira Ciril Metodovo družbo.

— V prvi letnik beografske vojne akademije so bili sprejeti iz Maribora Makso Korbar, Josip Riavec, Pavel Vošnjak, Kazimir Židank, in sicer vsi brez spremene izpita. Sprejemni izpit so napravili z odličnim uspehom: Alojzij Belicon, Momčilo Novak, Hinko Ogorelec in Ivan Suban.

— Imenovanje. Pomočnik ministra za agrarno reformo Srečko Tešić je imenovan z ukazom za pomočnika finančnega ministra.

— Imenovanja in premestitve v cariniki službi. S kraljevim ukazom z dne 15. septembra t. l. so imenovani v Ljubljani: za carinika tretje klase g. Lovro Žn, dosedaj služboval v Zireh; nadalje: g. Alojzij Belingar, carinik iste klase v Jezerskem; Bogomir Dobnik v Prevaljah; g. Franjo Eržina v Trzinu. Vsi štirje so unapredovani po službeni potrebi. Za carinike četrte klase so imenovani: g. Zarko Popović, carinik iste klase v Hotičih; g. Vinko Sterle, carinik iste klase v Cankov; — oba po službeni potrebi. Na lastno prošnjo je imenovan za carinika četrte klase g. Udalrih Steindl v Radgoni. Za carinika tretje klase v Mariboru je imenovan na lastno prošnjo g. Franjo Knez, v četrto klaso pa je pomaknjen g. Dragomir Jovanović v Gornjem Čmureku. Za glavnega revizorja in vršila dolžnosti upravnika v Bohinjski Bistrici je imenovan g. Nikola Vučković, podglavniški odelka Generalne direkcije carin. Za upravnika prve klase v Veitkem Gradištu je imenovan g. Branko Čatič, upravniki iste klase pri carinarnici v Celju. Za carinika druge klase pri carinarnici v Dravogradu je imenovan g. Milenko Manojlovič, carinik iste klase v Zagrebu, istotam je imenovan za carinika tretje klase g. Ivan Matunović, dosedaj uslužben pri carinarnici v Mariboru. Za carinika tretje klase v Jesenicah je imenovan g. Todor Dimitrijevič, carinik iste klase pri carinarnici v Subotici. Za upravnika prve klase v Celju je imenovan g. Jernej Klavžnik, revizor iste klase pri mariborski carinarnici. Istotam je imenovan za carinika tretje klase g. Trifun Vujčević, dosedaj služboval v Bohinjski Bistrici. Za carinika tretje klase v Zireh je imenovan g. Viktor Kregar, carinik iste klase v Ljubljani. Za carinika tretje klase v Zemuniku je imenovan g. Miloslav Svetek, dosedaj služboval v Ljubljani. V Jezerskem je imenovan za carinika tretje klase g. Viktor Fabijan, carinik iste klase pri carinarnici v Ljubljani. Za carinika četrte klase v Kozarševom je imenovan g. Lenard Jurčič, carinik iste klase v Ljubljani. Za

carinika tretje klase v Ninu je imenovan g. Muhamed Durić, carinik iste klase v Ljubljani. Nadalje sta imenovana za carinika četrte klase v Trzinu g. g. Franjo Teržinec, carinik iste klase v Ljubljani in Vlastimir Adamović, carinik iste klase v Mariboru. Za revizorja tretje klase v Sarajevu je imenovan g. Mirko Mijušković, revizor iste klase pri carinarnici v Celju. Za carinika tretje klase v Zagrebu-Južni kolodvor je imenovan g. Zvonimir Svaglič, carinik iste klase na Jesenicah, nadalje g. Zivorad Papić, carinik iste klase carinarnice mariborske in g. Ljubomir Rainović, carinik iste klase pri carinarnici v Mariboru.

— Iz diplomatske službe. V kratkem se objavi ukaz o nameščenju večjega števila mladih diplomatskih uradnikov v ministrstvu za zunanje posle. Pri tej priliki prihaja v poštev za diplomatsko službo tudi večje število Hrvatov.

— Redukcija uradništva v ministrstvu za šume. V ministrstvu za šume in rube je začela poslovati komisija za kategoriziranje uradnikov tega resorisa v smislu novega uradniškega zakona. Ta komisija bo ob enem izvedla redukcijo uradništva v ministrstvu za šume in rube.

— Uniforma gasilcev. Ministrstvo notranjih del je naročilo političnim oblastim, da zahtevajo od gasilnih društev, da sprejme svojo dosedajšnjo uniformo in da se temu društvu posveča večja pažnja.

— Dalmatinski glagoljasi novemu škofu. Svojemu novemu škofu dr. Kvirinu Klemenču Bonetščiču so dalmatinski glagoljasi poslali pismen pozdrav v glagolici.

— Potni listi v inozemstvo brez vojaške oblasti. Minister vojne in mornarice je odredil, da ni več potrebno za potovanje v inozemstvo dovoljenje vojaške oblasti. Od zdaj naprej bodo izdajala potne liste za v inozemstvo politična oblastva sama.

— Znižane železniške vozovnice za otroke. Prometno ministrstvo je izdalo nove določbe glede izdajanja vozovnic za četrtno vožnjo dijakov po železnicah v naši državi.

— Akademski menza v Zagrebu. V Zagrebu se odprla centralna akademski menza dne 15. oktobra t. l. V menzi bodo dobivali hrano slušatelji vseh fakultet zagrebške univerze proti dnevni plači 12 Din 50 par. Popusta za enkrat ne bo nobenega, ker še ni nakazana nobena subvencija od strani države. Kakor hitro pride državna podpora, bodo siromašni dijaki dobili hrano po znižani ceni ali tudi brezplačno. Prijavitelj se je v prostorih menze vsak dan od 10. do 12. ure.

— Še nekaj za izseljence. Nedavno je neka firma oglašala po časopisih, da proči primernemu plačilu posreduje za izdajanje potnih listov za Ameriko. Opozorjamo vse, ki se mislijo izseliti, da se rešujejo prošnje za potne liste v Ameriko po natančno določenih predpisih in da je vsako posredovanje od strani privatnikov izključeno. Izseljenci naj se ne obračajo v zadevi svojih potnih listov na razne lažirfime, ampak na politične oblasti, ki so edino merodajne v tem ozirom.

— Zvišanje taks na poštno paketo. Od 15. t. m. dalje se bodo po novem ukazu ministrstva poštni telegraf zvišali takse na poštno paketo. Za pakete bo treba po teži plačati, in sicer do 3 kg 8 dinarjev, od 3 do 5 kg 15 dinarjev, od 5 do 10 kg 25 dinarjev, od 10 do 15 kg 40 dinarjev in od 15 do 20 kg 60 dinarjev.

— Dijaki in vojaška služba. Ministrstvo za vojno in mornarico se je obrnilo do prosvetnega ministrstva s prošnjo, naj mu predloži seznam vseh državnih šol, ki so na stopnji srednjih in strokovnih šol, da se bodo mogli določiti roki za službovanje v vojski za one učence, ki so te šole končali ali jih še obiskujejo.

— Včerajšnji uvodnik je bil radi nekaterih napak precej popačen. Tako sta bili zamešani v petem odstavku 2 vrsti in manjka poleg tega nekaj besed. Pravilno bi se moral glasiti odnosi odstavke: »Berlin mora poslušati grožnje, ki padajo iz Vzhodne Prusije, Mecklenburga in Šlezije. Predvsem pa iz Bavarske. Monakovo se nahaja danes v stanju odkrite revolte proti državi. Bavarska vlada se do danes ni storila ničesar, da...« Nadalje je treba brati v notici »Vid pogosto varaj: H. Wendel, ki je 27. septembra pisal v »Prager Presse« pod šifro »e« itd.

— 60 letnica ljubljanskega Sokola. V našem včerajšnjem poročilu pod tem naslovom se je pri metranju zamenjal nekaj odstavkov, kar kvari poročilo. Tako bi moral slediti za odstavkom, v katerem je povedano, da se je starosta dr. Murnik spominjal umrlih članov, sledeči odstavek: Po nagovoru staroste je pozdravil slavljena zastopnik pokrajinske uprave, šef oddelka za socialno politiko v Ljubljani, g. dr. Goršič... Od tu dalje je pravilno do konca odstavka, v katerem je omenjeno, da je pozdravil slavljena zastopnik Obce, g. inž. Ružička. Tu šele ima priti odstavek: »Nato je povzel besedo starosta ljubljanskega Sokola, dr. Viktor Murnik. In sedaj sledi odstavek z naslovom: Govor dr. Murnika, do konca govora. Od tu dalje mora slediti odstavek: V imenu narodnega ženstva je pozdravil slavljena gospa Franja Tavčarjeva... do konca sledečega odstavka (starostove zahvale za dar narodnega ženstva). Nato pride odstavek: Končno je društveni starosta dr. Murnik prečital številne brzojavne pozdrave... pa do konca poročila.

— Služba strokovnih učiteljev na gospodinskih šol. Mestna občina ljubljanska razpisuje mesti dveh strokovnih učiteljev za gospodinsko šolo v poslopju »Mladike«. Pogoj strokovni izpit iz gospodinstva ali pa kandidatnje za tak strokovni izpit. Služba je provizorična in odpovedljiva na 14 dni. Plača in natančnejši pogoji po dogovoru. Prošnje so vložiti do petka t. l. 5. oktobra 1923 opoldne pri mestnem gospodarskem uradu.

— Stroj za svedranje je bil ukraden družbi »Svetla« na Dunajski cesti. Stroj ima številko 1270828 in je vreden 2040 Din. O tatni ni nobene sledi.

— Sleparska dedika. Apolonija Močnikova iz Turjaka je dala neki navidez znani okrog 18 letni deklici na glavnem kolodvoru v Ljubljani v varstvo zavoj, v katerem je bilo perilo. Deklica, ki je trdila, da se pelje v Maribor, je izginila brez sledi in je tudi v vlakcu niso našli.

— Na pokrajinski upravi, in sicer iz računskega oddelka je bil ukraden pisalni stroj »Adler« vreden 650 Din. O storilcu nimajo sledi, kakor tudi še ni poljsnjena tatvina pisalnega stroja v Narodni tiskarni.

— Velika tatvina v ljubljanskem muzeju. V noči 30. sept. so obiskali ljubljanski muzej neznan tatovi in so pokradli, kot-

kor se je dalo ugotoviti do sedaj, v oddelku rudništvo sledeče predmete: več kep zlata, kepo samorodnega srebra v zmesi z bakrom, 2 kepi čistega srebra, zdrobljena platina, briljant v velikosti leče, nekoliko živega srebra (ki ga je tat odročil), kepo cinobra, turmalinov kristal, peščeno žveplo, turkis, 2 veliki kepi jantara, enkrat jedevce, kristal kamene soli, oljvin in celuzit. V oddelku kulturno-zgodovinske zbirke pa je zmanjkalo iz dvorane V. sedem starih kelihov iz različnih dob. Škoda na omarah in šipah znaša 360 Din, skupna škoda pa 17.420 dinarjev. O vlomilcih, ki so morali razmere prvo dobro poznati, nimajo še nobene sledi.

— Razne tatvine. Vinko Sketu v Prulah je bilo ukradeni iz zaklenjenega stanovanja površnik iz angleškega blaga s firmo Pučnik, Sodna ulica, Ljubljana, in več perila v skupni vrednosti 5000 Din. — Sedlarskemu mojstru Ivanu Černe iz Šiške je bilo ukradeno izpred sodišča kolo »Premier«, vredno 1250 Din.

— Celjske novosti. Smrtna kosa. Umrli je poštni poduradnik v pokolu Ivan Radič v 67. letu starosti. — 16 tatov pred sodiščem. Svoječasno smo poročali o organizirani tatinski družbi, katere je izbrisala tatvine v Westenovi tovarni v Gavrju. Kradi so posodo in je prodajali. Pred celjskim okrožnim sodiščem se je družba morala v soboto zagovarjati. Prejeli so: Lucija Gunčar 3 mesece, Marija Žerjav 2 mesece, Marija Starovašnik 6 tednov, Rozalija Esh 1 mesec, Karel Vengust 6 tednov, Avgust Koštomaj 3 tedne, Tereziya Pakelšek 3 mesece, Franc Vodeb 2 mesece, Gašper Jančič 1 mesec, Albert Komar 15 mesecev, Alojz Pečnik 5 mesecev, Avgust Sušnik 2 mesece, Simon Jušič 4 mesece, Franc Jušič 3 mesece, Franc Videnšek 6 tednov, Maks Staleker 6 tednov težke ječe. — Cercle français. Pounk v francoščini, drugi tečaj, se prične v petek, dne 5. t. m. ob 6. uri v meščanski šoli. — Ogojufal je neki Franc Kralj par celjskih trgovcev za znesek 34.796 dinarjev in z zneskom odkuril v Avstrijo. — Ciril-Metodova podružnica v Gaberju priredil v nedeljo 7. t. m. v gostilni Plevčak vinski trgatve. — Najemniški noviči. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelke za notranje zadeve je sporazumno z delegacijo ministrstva financ dovolila, da sme mestna občina celjska pobirati v letu 1923 gostiščino iz zmeri 10 odstotkov od uradno ugotovljene povprečne najemnine (v letih 1921 in 1922), ki tvori podstave za odmero hitne najemnine za davčno dvoletje 1923 in 1924 po odbitku 200 Din. Najemnine do vseh 200 Din so gostiščine proste.

— Mariborske novosti. Kakor smo že poročali, sta klepar Anton Kuhar, dasiravno je imel prelati 12 dni kazni in Anton Šlamberger, ki je bil pred zadnjo poroto zaradi tatvine in goljufije obsojen na dve leti ječe, skupno z dvema tovarišema pobegnili iz tukajšnje kaznilnice. Dne 28. septembra pa je orožnik Kordjak v Meži zapazil v neki gostilni dva sumljiva moška, ki ju je ustavil. Dočim je mogel Kuharja aretirati, se je Šlambergerju posrečilo pobegniti. Kuhar je bil odveden v zapore mariborskega sodišča. — Slovenska čitalnica priredil v proslavo 60 letnice dr. Franja Rosine v soboto 6. oktobra v čitalniški prostorih Narodnega doma »dr. Rosinov večer«. V raznih tukajšnjih bakarnah se dobivajo zelo slabe cigarete, zlasti »Vardar«. Želeli bi bilo, da bi uprava ljubljanske tobačne tovarne posvečala več pozornosti tem izdelkom, saj že kaljenje dobrih cigaret škoduje zdravju in ni potrebno, da se škodljivi učinki tobaka še ojačajo s slabimi tobačnimi izdelki. — 61 letni na Meliskem hribu stanujoči upokojeni polkovnik Alojzij Kranjc se je v nedeljo na Slomškovem trgu zgrudil v sled oslabelosti. Prepeljali so ga z vozom rešilne postaje na dom. — 17 letni v Pelikanovi slaščičarni zaposleni pomočnik Schönegger je na neki veselici v nedeljo kuhnel kavo. Ko pa je kotilček z vrolo kavo hermetično zaprl, je ta eksplodiral. Schönegger je dobil opekline na rokah in na obrazu, vsled česar so ga morali prepeljati v javno bolnico.

— Ptiške novosti. Preteklo soboto so igrali člani mariborskega akademkega društva v dvorani mestnega gledališča; vprizorili so že dolgo napovedano veseligr »Gospoda senatorja« in priznati moramo, da so izvršili svojo nalogo izvrstno. Moralni uspeh prireditve je torej bil brez dvoma sijalen, Pač pa je bil finančni del narodne zavesti ter več razumevanja za narodne prireditve na strani našega občinstva. Da se uradniki večinoma niso odzvali vabilu mariborskih akademikov, to uvidevamo, ker se je vršila predstava koncem meseca, torej ob času, ko vsak že šteje svoje krajcarje! Pač pa to ne velja glede pridobitnih krogov in radi tega smo upali upravičeno, da se bodo vsaj ti krogi v primernejšem številu udeležili prireditve, katere čisti dobiček je bil namenjen zgolj kulturnim namenom! Pač pa moramo konstatirati zelo žalostno dejstvo, da so naši »narodnjaki« v prav lepem številu prisostvovali vinski trgovatv gasilnega društva, torej veselici, ki je imela dosedaj še zmiraj popolnoma nemško-nacionalno lice, in s tem jasno pokazali, kako znajo ceniti slovenske prireditve! — V pondeljek, dne 8. oktobra t. l. se vrši redni občni zbor našega športnega kluba v gostilni Strachill vstric pošte, na katerega vabi obdvo vse redne in podporene člane. — Predavanje akademkega društva, ki bi se moralo vršiti v torek, dne 2. okt. t. l., je radi nepričakovanih zaprek odpadlo; prihodnji terek pa se bo poleg predavanja vršil tudi informativski sestanek v svrhu ustanovitve odbora, kateremu bo poverjena naloga, da bo vzdrževal javna predavanja tudi v času, ko akademikov ne bo doma. — Odbor narodno-radikalne stranke v Ptuj vabi vse somišljenike na stranski sestanek, ki se bo vršil v sredo, dne 3. okt. t. l. ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih društvene-ga doma; poročal bo delegat iz Maribora. — Pred kratkim smo bili pričeli čudnega postopanja klerikalnega akademika g. D., ko je v mestu in tudi po ptujskem okraju pobiral prispevke za klerikalno menzo v Ljubljani; nikjer namreč ni poudaril, da nabira za klerikalno menzo, temveč nosil je imel predrznost trditi, da je zastopnik »Menze jugoslovenskih akademikov v Ljubljani, katere pa sploh ni. Posrečilo se mu je na ta način, da je prevrnil celo napredne kroge ter jim izvalil precejšnje zneske v njim nasprotno svrhe.

— Nikdo naj ne pozabi si ogledati lastnih modnih izdelkov prvovrstnega modnega salona za dame in gospe do meri in konkurenčnih cenah B. Brunskole, Ljubljana, Židovska ulica 5.

Novosti iz Primorske.

— Poitaljančevanje naših šol na Primorskem. Italijanska šolska oblast na Primorskem je izdala ukaz, da se mora v nekaterih slovenskih šolah vršiti pouk samo v italijanskem jeziku. Ljudstvo, ki je že do zdaj prejemalo zadostni klofut z različnimi ukazi, je potrdilo do kraja. Italijani so se zdaj lotili pri korenini. Poročila pravijo, da so stari in mladi prihajali ob tej vesti solze v oči, ki veliko, veliko govorijo.

— Počasnost italijanskih šolskih oblasti. Učitelji v Juljski Benečiji so morali vsi še enkrat vložiti prošnje za definitivno namestitev. Ključ temu, da se prihodnje dni začne novo šolsko leto, pa prošnje sploh še niso rešene. Na urgence pri šolskih oblastvih so dobili učitelji samo kratak odgovor, naj ne nastopajo službe, predno ne dobijo dekretov. To je počasnost, da ji ga ni para. Morda pa tiči v počasnosti kaj drugega. Krožiti so začele govorice, da bo z novim šolskim letom od 190 učiteljev v Goriskem šolskem okraju upokojenih 70 in odpuščenih 20 učiteljev. Bati se je, da bi se ne zgodilo v gorški okolici tako kot v Istri.

— Spomenik padlim Goricanom. Kakor poroča »Edinost«, bodo v Gorici postavili padlim Goricanom spomenik. V mestnem gledališču je za razstavljenih na 30 narč. Med njimi se nahaja menda celo načrt slovenskega arhitekta. Prva nagrada za najboljši načrt znaša 5000 lrv.

Sport in turistika.

— Boksarska borba. (Havas) V boksarski borbi je premagal Carpenter Beckett v prvem spopadu po 20 sekundah Knock-Outa.

— Aviatični rekord. Zrakoplov Dixmude, ki je pretekli teden odplul v Severno Afriko se je povrnil zopet v Toulon. Preplul je daljavo 7000 km v 108 urah in prekosil Angleže glede časa in glede daljave.

Iz društvenega življenja.

— Cercle Français. Ker se obeta za francoski pouk v I. kurzu tolikšna udeležba, da bo zanjo ena učilnica premajhna, je sklenil odbor, da se odpravi za ta kurz parafelka, v kateri se bo vršil pouk istotako ob pondeljkih in sredo od 18. do pol 20. ure, počenši s 3. oktobrom. Vsled tega se sprejme v I. kurz lahko še nove frekvente, ki naj se priklase pri šolskem slugi I. drž. gimn. g. Schottu. V III. kurzu se doda še ena ura literarnih predavanj (predava M. Jeras) in sicer ob četrkih od 17. do 18. ure.

— Jugoslovensko društvo za proučevanje angleškega jezika javlja svojim članom in vsem zainteresiranim, da prične s poukom v tečajih kot doslej. Vsako sredo se bodo vršili konverzačijski sestanki. Natančnejše informacije daje tajnica gospa Copeland, Gosposvetska cesta 5, prilijče, levo. Na razpolago so članom: knjižnica, dnevni listi in revije v velikem številu.

— Brozplačen srbsko-hrvatski tečaj »Bratstva« se zopet odprvi v mestni šoli na Grabnu. Izobraževalno društvo »Bratstvo« je pred dvema leti prvič otvorilo brezplačen srbsko-hrvatski tečaj, ki se je nadvse lepo obnesel. Lansko leto je otvorilo isto društvo prvi in drugi tečaj, katerega so vodile tri učiteljice srbsko-hrvatskega jezika, dve iz Beograda. Ta tečaj je obiskovalo nad dvesto učencev in ga je koncem šolskega leta obiskal načelnik naučnega oddelka ministrstva prosvete g. Jovanović, ki se je o tečaju nadvse pohvalno izrazil. Letos se ta tečaj ponovno odprvi in sicer za prvi in drugi letnik. V prvega se sprejmejo začetniki in oni, ki so prvega že izdelali, odnosno oni, ki jim je jezik že nekoliko znan. Na ta brezplačen tečaj opozarjamo predvsem državne uradnike, ki morajo glasom nove pragmatike poznati srbsko-hrvatski jezik in jim je dana prilika, da se ga prične popolnoma brezplačno. Vpise za ta tečaj sprejema gđ. Viki Paušičeva, Wolfova ulica št. 1, II. nadst. S poukom se prične že prihodnji teden in se bo dan objavil v vseh časopisih.

Izpred sodišča.

KAZNOVAN TAT.

Dne 13. avgusta je ukradel France Levč, Francetu Elikan iz veže neke hiše v Wolfovi ulici obloko in ševlje. Prodal je to neki starinarici, ki mu je dala za to 100 Din. Ko se je ugotovila tatvina, je dala starinarica obloko nazaj, čevljev pa ni več imela. Obsojena sta bila oba in sicer Levč na 3 mesece, starinarica kot soudeleženka na 2 mesece težke ječe.

DRAGI KOŠTRUNI.

France Vrhovec, mesar v Vačah pri Litiji je bil tožen na pokrajinsko vlado, da navija cene pri mesu. Dotična ovadba je zaključila s pozivom: »Pozor, če ne bo pomagalo, se bomo višje obrnili! Obtoženi je bil, da je prodajal ovčje meso v Vačah po 92 kron, med tem ko so prodajali tako meso v Litiji po 85 kron. Tudi je bil obtožen, da je predrag plačeval ovce, samo da si zagotovi prvenstvo pred drugimi kupci, kar seveda tudi vpliva v splošnem na cene mesa. Ugotovilo se je tudi, da se je takrat, ko je prodajal Vrhovec v Vačah koštruna po 92 kron, prodajal koštrun v Ljubljani po 68 do 70 kron. Vrhovec je bil obsojen na 12 ur zavora in 50 Din globe in se je pritožil. Na predlog drž. pravdnika g. Domencio, ki je med drugim poudarjal, da sadi pred njimi mesne iste vrste, ki bogate in se debelijo od izgube, je bil njegov priziv zavrnjen.

14 SMREK

je posekal jeseni kočar na Igu Jakob Ciber, brez vednosti varuha Franceta Stebja in lastnika Janeza Kaplara, ki je v Ameriki. Nekaj lesa je porabil za popravilo svoje hiše, en del pa ga je prodal pri Koblu za 400 Din. Obtoženi se je zagovarjal, da je Kaplar njegov stric in da mu je pisмено dovolil, da sme posekati te smreke. Da se to ugotovi, je bila obravnava preložena.

— Opozorjamo, da je v trvdka I. Maček, stara, priznana solidna trgovina z oblekami, preselila v hišo Pokojniškega zavoda na Aleksandrovi cesti 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

Šah.

Preteklo soboto se je vršil ob obilni udeležbi občni zbor »Ljubljanskega šahovskega kluba«. Po izbranih poročilih posebnih odbornikov se je podal staremu odboru absolutorij in enoglasno je bil izvoljen sledeči novi odbor: Predsednik: Dr. Milan Vidmar; podpredsednik: Mirko Kračig; tajnik: Rudolf Mrzlikar; blagajnik: Ciril Vidmar; knjižničar: Boris Rupnik; gospodar: Bogomir Stupar; odbornika: Josip Vidmar in Ljudevit Furjan; preglednik: dr. Branko Fišer in Bogo Pleničar. Novoizvoljeni predsednik se je nato zahvalil za izkazano mu zaupanje ter izrazil željo, da se novemu odboru posreči dvigniti naš domači šah nad dosedajšnjo povprečnost ter z resnim delom na polju šahovske umetnosti vzgojiti številni in krepki šahovski naraščal. Zamisljen je za tekočo šahovsko sezono obširni delovni spored. Igralni večeri se dobožijo na sredo in soboto zvečer v klubovnem lokalu (Narodna kavarna). Poleg teorije in praktičnih partij se bo gojila tudi takozvana šahovska brzopartija (vsako soboto). Nadalje so na vidiku šahovski bičajni vsakoletni turnirji (pričetek 15. t. m.), konzultančne partije, simultanke itd. Intenresantom in prijateljem šaha, ki žele postati člani »Ljubljanskega šahovskega kluba« se dajejo radevolje na igralnih večerih vse potrebne informacije.

Dopisi.

— Trbovlje. »Jutro« je pretekli teden napadlo sedanje občinsko gerentstvo in v svoji nemni zlobnosti očitalo stvari, ki so jih demokrati sami uganjali, ko je imela še glavno besedo »Deutsche Muttersprache!« — Iz usmiljenja smo hoteli pozabiti, na kako otročje usiljiv način se je pripehal bivši demokratiški gerent do občinske blagajne, kako je občina plačevala gerenta in namestnika, namestnik gerenta, država gerenta, namestnika in še suplent, ki je država odtegnila, občina nadomestila, država povrnila itd., vse to in še mnogo drugega hudo zanimivega pride po potrebi kot posebno poglavje na vrsto, kadar bodo spet zdihovali popolnoma nesposobni ljudje po »egiptovskih loncih«. Danes osvetlimo samo, kako si je demokratiški gerent predstavil in uredil svoje delovanje. Popolnoma priprosto in enostavno si je predstavil in uredil demokratiški gerent svoje delovanje: okrajni glavar me bo držal, občina in rudnik bosta dajala! To je bil program. In ta program se je z redko točnostjo izvajal. — Ni naš namen, hvaliti sedanje gerentstvo iz strankarskega stališča, a sedanjega gerenta hvalijo njegova dela. S takim razumevanjem gospodarskih koristi širokih mas se še na naši občini nikdar ni delalo. »Zamavhane« občinske doklade v znesku nad 5 milijonov so že prišle na dan, občinska opekarna, za katero se je v trenutnem nedostatku denarja najelo posojilo 12.500 dinarjev, že posluje, sirotilnica, izolirna v Hrastniku, vodovod itd. se realizira, občina dobi od vsake tone izvoženega premoga primeren znesek, upelje se prepotrebne »krokarske« davek — in pri vsem tem so se občinske doklade — znižale! Ali se je to že kdaj zgodilo v naši občini? Pametno delavstvo sodi o sedanjem gerentu precej drugače, nego »Jutro«, kar bo videlo »Jutro« in njegovi varovanci pri prihodnjih občinskih volitvah.

Borzna poročila.

Beograd, 2. oktobra. Devize. Dunaj 0.1210—0.1215, Budimpešta 0.46—0.48, Bukarešta, ponudba 42, Zeneva 1543—1546, London 395—396.50, Milan 392—394, New York 85.75—86.25, Pariz 524—527, Praga 256—257, Solun 130—138, Sofija 82—84.

Zagreb, 2. oktobra. Devize: Dunaj 0.1190—0.1210, Berlin (100.000.000 mark) 30—50, Budimpešta 0—0.48, Bukarešta 40—42, Italija, izplačilo 387—394, Italija, ček 385—387, London, ček 385—387, New York ček 84—85, Pariz, izplačilo 0—527.50, Praga 247—261, Svica 1535—1550. — Valute. Dolarji 93—94, avstrijske krone 0.1200—1220, italijanske lire 382.50—0.

Curih, 2. oktobra. Berlin 0.000002, New York 560.75, London 25.49, Pariz 33.35, Milan 25.27, Praga 16.75, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.65, Beograd 6.35, Sofija 5.59, Varšava 0.0013, Dunaj 0.00785, avstrijske krone 0.0079.

Praga, 2. oktobra. Dunaj 4.575, Berlin 0.07, Rim 155, avstrijske krone 4.56, italijanske lire 154.25, Budimpešta 17.125, Pariz 204.75, London 155.50, New York 34.20, Curih 612.75, Beograd 39.25.

Dunaj, 2. oktobra. Devize. Beograd 788—792, Berlin 0.16—0.21, Budimpešta

Edmond et Jules de Goncourt:

Renée Mauperin.

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

— Ali me hočeš trenutek počakati? je dejal svoji sestri. Moram nekaj vprašati konservatorja naslovov. Zakaj ne bi hotela priti z menoj? Vedno si želela videti rokopisne miniature. Te so v isti dvorani... Ugajalo ti bo in med tem časom bom opravil svojo zadevo.

Renée je prišla brata za roko in šla sta čez stopnice v dvorano za rokopise. Henri jo je posadil na ogel mize in ji dal prinesiti knjigo z miniaturami. Nato je pa šel govorit s konservatorjem.

Renée je polagoma listala svojo knjigo. Za njo se je grel služabnik na grelu centralne kurjave. Kmalu se mu je pridružil drugi, ki je bil pravkar prinesel kup knjig na mizo, poleg katere se je pogovarjal Henri. Renée je čula njun pogovor:

— Cui, Chamerot, ali vidiš tega malega gospoda?

— Da, pri mizi gospoda Reisarda.

— No, ta je pa dobil slabo pojasnilo!... Vprašal je, ali še živi kaka rodbina de Villacourt in če ni že izumrla. Reklo se mu je, da nihče več ne živi... Če bi pa bil mene vprašal, bi mu bil lahko povedal, da gotovo še živijo. Vsaj eden je še živel, ko sem prišel v Pariz, krepak možak, gospod Boisjorand. Stepla sva se enkrat in pošteno me je nabil... dva koraka od nas je njih grad. Raz stolp se je videlo do Saint-Mihiela, da, to so bili čudni plemenitaši, živeli so s svojimi oglarji v gozdu la Croix-du-Salut, v Motte-Noire... kot gozdni škrtarji.

Saint-Mihel, gozd la Croix-du-Salut, la Motte-Noire, ta imena si je Renée zapomnila.

— Že imam, kar sem hotel, je dejal veselo Henri, ko se je vrnil k njej. In odšla sta.

XXVII.

Denoisel je pustil Renée pri klavirju in se je sprehajal po vrtu. Ko se je vračal proti hiši, se je začudil, da je igrala čisto nekaj drugega nego prej. Toda mahoma je godba prenehala in potem je bilo vse tiho. Šel je proti salonu in odprl vrata. Renée je sedela na stolu, z glavo v rokah in tožno jokala.

— Renée, moj Bog! Kaj pa vam je?

Najprvo mu ni mogla odgovoriti, potem si je pa s hrbtom roke otrla solze, kot to delajo otroci in rekla jokaje:

— To je prebedasto, ta Chopinova glasba... saj veste ona, ki jo je napravil za svoj pogreb. Papa mi jo je prepovedal igrati, ker pa danes nikogar ni doma in sem mislila, da ste vi na drugem koncu vrta... O, vedela sem, kak vtis bo napravila name. Včasih se mi kar divje zahoče, da bi se razlojala nad to godbo... in kot vidite, sem se na njej naravnost naslajala. Ali ni to neumno, kaj?... Jaz, ki sem tako objestne narave...

— Renée, vi ste še vedno bolehn. Nekaj vas teži. Kar tako človek ne joka.

— Ne, zagotavljam vam, prav nič mi ni. Zdrava sem ko dren. Če bi me kaj težilo, bi vam gotovo povedala, kajne? Ta grda, bedasta godba me je čisto zmešala. Danes se bom še smejala, papa mi je obljubil, da grem z njim v gledališče Palais-Royal, igrajo »Italijanski slavniki«. Take stvari imam rada — in nasmeje se ji je zaiskril v solznih očeh — rajši ko drame in druge igre. Veste, z nami pojdet. Papa je dejal, da bomo večerjali v restavraciji. In obetam vam, da se bom spet tako srčkano smejala kot takrat, ko sem bila še majhna in sem imela angleško guvernantko, tisto miss... ali se spominjate, nosila je pomarančaste trake in se opajala s kolinsko vodo. Bila je tako prijazna! V tem trenutku je udarila na tipke in zaigrala fantazijo o beneškem karnevalu, toda kmalu je prenehala in dejala:

— Ali ste že bili v Benetkah?

— Da.

— Čudno, da je tak kraj na svetu, ki človeka privlači in o katerem sanjaš... Jaz nisem nikoli imela želje videti Benetke. Na mé dela to mesto čuden vtis... sicer je nespametno, pa zdi se mi, da je to mesto, kjer morajo biti zakopani vsi godbeniki.

Položila je spet roke na tipke in jih lahno pritiskala, tako da niso dale glasu od sebe, kot bi božala s konci prstov tišino klavirja. Nato so ji zdrsnile roke na kolena in nadaljevala je vsa zamisljena, napol obrnjena proti Denoiselu:

— Glejte, žalost je v zraku... Človek sam ne ve... Kadar je lep, solnčen dan, nima nobene boli v srcu, nobene težave, nič ga ne vznemirja... A zdajci si zahoče žalosti in črnih misli. Kolikrat sem si rekla, da me glava boli, šla sem ležat, samo da se izločim... in to mi je dobro storilo! V takih trenutkih človeku to ugaja... to je isto, kakor če padaš v omedlevalo: občutek je prav sladak.

— Čujte, Renée, ljuba Renéejica, osedlaj dam vašega konja in jahala bova nekoliko.

— Glej ga, izborna misel — a povem vam, danes pojde kakor veter.

XXVIII.

— Kaj hočeš, ubogi Montbreton ima štiri otroke in ne preveč petic, je dejal g. Mauperin in z vzdihom zaprl časopis, kjer je bil čital uradna imenovanja.

— Da, ljudje pravijo vselej tako, če je kdo napravil kaj nizkotnega: Otroke ima!... Kot da bi bili otroci v družbi samo zato, da beračš in počenjaš podlosti, mu je odvnila Renée. Ta možak je pripadal čisto drugi stranki in vladil in je o sedanjih vladah samo slabo govoril! In sedaj se ji pa pridruži! Tvoj prijatelj Montbreton je podla duša!

— Toda, drago dete, lahko je govoriti... Ko boš malo poznala življenje, boš postala tudi malo bolj popustljiva... Mlada si še.

— Ne, to je nekaj, kar leži človeku v krvi. Vsakokrat, kadar čujem, da možki, ki ga poznam ali ne poznam, greši zoper to, kar imenujete čast, imam občutek, ki je močnejši kot jaz, kakor če bi videl krastačo. To se mi gabi. Ali je poštenjak, kdor uganja umazanije, ki jih sodišče ne more kaznovati? Ali je poštenjak, kdor je storil v svojem

življenju take stvari, da mora zardeti, če je sam; stvari, ki človeku otežujejo vest? Na svetu je vse polno nepoštenosti, nizkotnosti... Ljubši so mi zločinci; ti se igrajo s svojo kožo, s svojo prostostjo, toda ne delajo grdobij z rokavicami. To je manj podlo!

Sedela je na kanapeju s prekrizanimi rokami in se tresla po vsem telesu. Govorila je presekano, s tresočim se glasom in jeza ji je žarela iz oči.

— In ta Montbreton bo spet prihajal k tebi in te prosil za nasvete, za podporo! To je pa že preveč! Papa, ko pride, upam, da... Najprej bom jaz zapustila sobo...

— Hočeš kozarec sladkorne vode, Renée? je dejal g. Mauperin z nasmehom. Saj veš, govorniki... Za trenutek si bila lepa... Zgovornost, ki je tekla kot studenec...

— Da, da, le naručaj se... Saj veš, da sem strastna, kakor praviš. In tvoj Montbreton! Res je, tujec je. Če bi pa kdo iz naše rodbine napravil kako tako stvar, proti svoji časti...

Prenehala je, nato pa nadaljevala s trudom in s solzami v očeh:

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr.
tvornica vlasnic, ključic, rlnčic
za čevlje, kovinastih gumbov
l. t. d.

Ljubljana I., poštni predal št. 126.

Sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in omik. Pri večjih naročilih popust.

Večje stanovanje
se zamenja v Ljubljani.
Ponudbe na upravo lista
pod „ZAMENJAVA“.

Toploška

tovarna pločevinastih škafeljev

J. Pleško
Ljubljana

Karlovška cesta št. 2

Večerni učni tečaj

za slovenško stenografijo otvoril 5. oktobra na dr. trgovski šoli v Ljubljani nadzornik Rudolf Binter, bivši učitelj stenografije na tujakšnji trgovski šoli. Prijave in informacije do 4. oktobra: Hrenova ulica 18/I. nadstropje od 8. do 5. ure pop.

Delavnica

za precizno mehaniko

Viljem Sequart
Ljubljana

Šelenburgova ulica 4
(na dvorišču).

Solska in precizna risalna orodja.

Merilni instrumenti.
Merila in tehnične potreščine.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

Št. 1. I. Albrecht: Ranjena gruda, povest, broš. Din 12 vez. Din 17
2. R. Murnik: Na Bledu, povest 16 . . . 22
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama 12 . . . 17
4. C. Golar: Poletno kladje, izbr. pesmi 20 . . . 28
5. F. Mičinski: Fridolina Žolna, humor 8 . . . 13

Cene se razumejo brez poštnine.

ZVEZNA KNJIGARNA - Ljubljana, Marijta trg 8 in po vseh knjigarnah.

Oglejte si

v izložbah oblačilne industrije

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ul. 7

najnovije raglane

njih nedosežen lepi kraj in nizke cene pri izvrstnem blagu!

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davčino vred.

Mehlovano sobo

v mestu išče mlad zakonski par brez otrok. Plača do 2000.— K najemnine mesečno. Ponudbe pod „Nujno“, na upravo lista.

Specijalna mehanika

delavnica za popravilo pisalnih in računalnih strojev. L. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I.

Skladiščnika,

samo išče konzervna tovarna Globus na Vrhniki za takojšnjo nastop. Prednost imajo vpokleni orožniki. Istotam se sprejme v službo spretne in vestno saldakontistino. Stanovanje prosto. V obeh slučajih na se ponudbe naslovijo direktno na tovarno.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal — Kranj, Glavni trg, tvornica vseh vrst blazin, žime in morske trave, modroce na peresih. — Specijalna tvrdka za izdelovanje klubgarit. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike!

Gospodična

poučuje klavir mlajše začetnice. Naslov v upravi lista.

Kompanistinja

s 300.000.— K, koje se intabulira na hišo, se išče za dobro dobo restavracijo. Naslov: A. V. Dolnji Kraljevec, Medjimurje, poštno ležečo.

Zeiss - trieder

6X s usnjeno tačko, se proda, za 550 Din. — Istotam se proda več kanarčkov dobrih pevcev; par 150 Din. Ljubljana, Florjanska ulica 18. I. levo: Žural.

Za svoj dom

kot temelji kamen ali preskba za družino je tudi od nečlanov vsaka vloga od 10 Din dalje. Zelo ugodno obrestovanje pri „Mojmir“ regist. kreditni in stavbni zadrugi Maribor, Rotovski trg 1. Posluj vsako sredo in nedeljo od 9 — 11 ure dopoldne.

Lepa soba

v bližini univerze se išče za boljše dijake filozofa z 1. oktobrom. Cena s kurjavo, razsvetljavo in event. jutranjo kavo, pod „Lepa soba“ upravi tega lista.

Nad 25 let

obstoječa tvrdka Mihael Hafner, Sp. Šiška 162 vulgo: Zlata Kaplja nudi interesentom trda in mehka drva, cela, žagana ali klana, kakor tudi oglje v vsaki množini po izredno nizkih dnevnih cenah. Postrežba točna. Drva se na željo dostavljajo na dom s lastno uprego. Nudi nadalje vsakovrstno naravno vino na debelo in drobno, po konkurenčno — nizkih cenah. Izrabite priliko ter se poslužite domače tvrdke.

Mali oglasi imajo uspehi!

Instrukcije daje

dijak (maturant) iz vseh predmetov (posebno iz matematike in latinščine). Cenj. ponudbe pod „Dober inštruktor“, na upravo lista.

V najem

se odda večji pritlični lokal na cesto v novi hiši, pripraven za prodajalne in pisarne na eni glavnih ulic v Ljubljani blizu južnega kolodvora. Ponudbe pod „Pritlični“ na Aloma Comp. Ljubljana.

Agilnega uradnika

sprejme takoj večja zavarovalnica. Isti mora biti več vseh pisarniških del. Ponudbe pod „Agilen“ na Aloma Company, Ljubljana.

Priporočila se

konfekcija, krojačnica za dame in gospode po meri, po najmodnejših žurnalnih, Brata Brunske, Ljubljana, Židovska ulica 5.

Prostorno klet

dobi radi opustitve zaloge v Ljubljani VII., kdor prevzame 80 hi dobre vinske posede. Nastančanje pri sodarju nasproti pivovarne „Union“.

Koliko

stane en mali oglas? Do 20 besed 5 Din, vsaka nadaljna beseda 25 para, tako st lahko izračunaš sam kaj stane tvoj mali oglas.

Otvoritev začetkom oktobra!**Pozor! Pozor!****Predno kupite****moderno moško konfekcijo**

oglejte si bogato izbiro lastnega in inozemskega izdelka v nanovo otvorenih prostorih

Jos. Rojina
Ljubljana, Aleksandrova c. št. 3.

Naročila po meri v najkrajšem času iz blaga svetovnih tvornic.

Cene zmerne!

Naznanilo o preselitvi.

Vljudno naznanjam, da se je moja tvrdka

J. Maček

največja zaloga oblek za gospode in otroke

preselila na Aleksandrovi cesti iz hiše št. 3 v hišo št. 12 (poslopje Pokojniškega zavoda)

in se priporočam cenjenim odjemalcem in slavnemu občinstvu za nadaljno naklonjenost z zatrdilom najsolidnejše postrežbe.